

Kun je moreel verantwoord vaccineren tegen Covid-19?

ten Klooster, Anton

Published in:
Katholiek Nieuwsblad

Document version:
Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:
2020

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
ten Klooster, A. (2020). Kun je moreel verantwoord vaccineren tegen Covid-19? *Katholiek Nieuwsblad*, 22, 7.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright, please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

standpunt

Kun je moreel verantwoord vaccineren tegen Covid-19?

DOOR ANTON TEN KLOOSTER

Er is een kans dat een vaccin tegen Covid-19 ontwikkeld zal zijn uit cellijnen, afkomstig uit een geaborteerde foetus. Mag je zo'n vaccin dan eigenlijk wel ontvangen?

We verlangen naar een samenleving waarin grootouders hun kleinkinderen omhelzen, je samen kunt zingen in de kerk en je met vrienden zij aan zij op het terras kunt zitten. Eén van de voorwaarden daarvoor is dat er een hoge mate van immuniteit tegen het coronavirus Covid-19 is. Immuniteit wordt het snelst verkregen door een vaccinatieprogramma, maar mogelijk worden voor een vaccin cellen gebruikt die afkomstig zijn van een geaborteerde foetus. Is het moreel aanvaardbaar zo'n vaccin te ontvangen?

Het is belangrijk op te merken dat de cellen die gebruikt worden voor het ontwikkelen van vaccins in de regel niet direct afkomstig zijn van geaborteerde foetussen. Zo werd na een abortus in 1973 een groep cellen verkregen en gebruikt in een Leids laboratorium. Sindsdien zijn die cellen verder gekweekt voor medisch onderzoek. De huidige cellen zijn dus niet specifiek cellen van de foetus, maar 'afstammelingen' daarvan. Dat verandert vanzelfsprekend niets aan de tragiek van dit verloren leven, vermoedelijk van een meisje. Niets maakt goed dat haar het recht op leven ontgenomen werd.

In 2005 publiceerde de Pauselijke Academie voor het Leven een notitie over de vraag hoe we het respect voor de waardigheid van het leven kunnen bevorderen en tegelijk onze gezondheid beschermen. De principes daaruit keerden in 2008 terug in de instructie *Dignitas Personae* van de Congregatie voor de Geloofsleer. De afwegingen in deze documenten zijn bijzonder actueel. Wetenschappers gebruiken voor de ontwikkeling van vaccins celmateriaal met de juiste eigenschappen. Een aantal uit abortus verkregen cellijnen wordt daarom voor verschillende onderzoeken gebruikt. Wie betrokken is bij onderzoek met dit materiaal, staat relatief dicht bij de abortus die eerder gepleegd werd en in zichzelf een groot kwaad is. Gebruik ervan suggereert instemming daarmee.

Onderzoekers en farmaceuten hebben daarom de morele verantwoordelijkheid om alternatieven te onderzoeken en toe te passen, zoals dierlijke cellen of cellen uit ander menselijk weefsel. Politici hebben de verantwoordelijkheid bij te dragen aan het ontwikkelen van alternatieven, door bijvoorbeeld financiering van stamcelonderzoek afhankelijk te maken van deze ethische randvoorwaarden. En wie wordt opgeroepen voor vaccinatie, heeft de plicht om alternatieve vaccins te vragen, waar dat redelijk is. Ook kan men druk op de politiek zetten om de ontwikkeling van alternatieven te faciliteren.

Maar wat als er nog geen veilig alternatief is voor een vaccin uit abortief weefsel? De Academie voor het Leven benadrukt dat we hier weer een aantal stappen verder zijn in de schakel van gebeurtenissen vanaf de abortus. We gebruiken die niet direct en hebben er ook niet zondermeer mee ingestemd.

We moeten ons nu al laten horen naar de politiek, die farmaceuten kan stimuleren tot aanvaardbare alternatieven

Het vermijden ervan is nog steeds wenselijk, maar er kunnen zwaarwegende redenen zijn om dit vermijden niet als een morele *plicht* op te vatten. Bij de mazelen bijvoorbeeld, kan een niet-gevaccineerd kind zelf gezond blijven, maar wel de oorzaak zijn dat een zwangere vrouw een kind met ernstige afwijkingen krijgt. De Academie wijst erop dat de ouders van dit niet-gevaccineerde kind daar dan verantwoordelijkheid voor dragen. Bestaat er dan geen geschikt alternatief, dan mag je een vaccin met abortief weefsel te gebruiken, ter bescherming van de gezondheid. Uiteraard moet alles op alles gezet worden om wél zo snel mogelijk moreel verantwoorde alternatieven te ontwikkelen.

Toegepast op een toekomstige vaccinatie tegen Covid-19, betekent dit dat we ons nu al moeten laten horen naar de politiek, die door wetgeving en financiering controle uitoefent op farmaceutische bedrijven.

Verder wordt duidelijk dat we verantwoordelijkheid dragen voor onze eigen gezondheid én die van anderen. In onze afweging moeten we ons afvragen of niet-vaccinatie betekent dat we kwetsbare groepen langdurig blijven blootstellen aan een groot risico. Daarbij veronderstellen we dat het virus, net als de andere ziekten waartegen we vaccineren, ongecontroleerd zal blijven rondgaan als we niets doen om immuniteit te verkrijgen en behouden. ●

Dr. Anton ten Klooster is universitair docent moraaltheologie aan Tilburg School of Catholic Theology.

column

PETER VAN DUUYVENVOORDE

Schrijver en filosoof

NETFLIXEN NAAR DE DOOD

In mijn vorige column schreef ik een kort zinnetje over Netflix: "Ook al zou ik graag een Europees verbod op Netflix zien." Het was een speels zinnetje, provocatief, maar voor ik het wist, was ik voor een dictatuur. De gehele column viel als het ware weg, en wat overbleef, was dat ene zinnetje: voor een verbod op Netflix. Blijkbaar is de streamingdienst onderdeel geworden van de Grote Verworvenheden. Je kunt zeggen wat je wilt, maar kom niet aan Netflix... Diederik Boomsma, CDA-raadslid te Amsterdam, zei in een interview met de predikant Paul Visser over zijn werk in de raad: het is opvallend. De raadsleden zijn tegen ballonnen (milieu), ze zijn ook heftig tegen roken. Maar zodra ik iets wil zeggen over blazen of prostitutie, reageren ze hysterisch: nee, daar mag je dan weer niet aan komen, dat zijn immers de liberale verworvenheden die Amsterdam maken tot wat het is.

Blijkbaar behoort Netflix daar ook toe. Netflix is wat de klok slaat. Bij de koffiemachine: Netflix. In de kroeg toen dat nog kon: Netflix. Familiebezoek? Netflix. We Netflixen onszelf naar de dood toe. Nu is dat al langer zo, de zin *we're amusing ourselves to death*, we amuseren onszelf dood, was al in 1985 de titel van een boek van Neil Postman.

Natuurlijk, amusement is niet erg. Het is ook echt niet erg om een serie te kijken. Maar wat nieuw is, en dat is een oudere kritiek op het internet, is dat het nooit stopt. Altijd nog die ene serie, die nieuwe film. Het medium is er ook op gericht om je zo lang mogelijk vast te houden. In tijden van corona is dit alleen maar ernstiger geworden.

Neil Postman schreef zijn boek omdat hij van mening was dat niet Orwell's 1984 het bij het juiste einde had – in dat boek gaat het over een politiek totalitair systeem – maar Aldous Huxley's *Brave New World*: amusement zal de drager van het totalitaire worden.

Mensen worden in hun huis op de bank geduwd, vermaakt en onschadelijk gemaakt. Ze kijken series en ze praten over die series, en kijken vervolgens weer nieuwe series om daar weer over te praten. Noem me een romanticus, maar ik verlang naar de tijden dat mensen bij elkaar op bezoek gingen, instrumenten bespeelden en volksverhalen vertelden; van zeelieden gestorven op zee, struikrovers rondom de stad, heiligen al lang geleden gestorven. (Niet dat ik een instrument kan bespelen, trouwens, maar dat even terzijde.)

Ja, Netflix; ben ik voor een Europees verbod? Welnee. Wel denk ik dat we er een antwoord op zouden moeten vinden – maar hoe dat te doen? Mensen een maximumaantal uren geven, zeg, tien per week? Dat kan niet, want daar heb je een totalitaire staat voor nodig. Dat is de tragedie: om een antwoord te vinden op het totalitaire vermaak, kom je snel uit bij een totalitaire staat. Even onwenselijk, lijkt me. Het antwoord heb ik dus ook niet paraat. Maar het gevoel wel: we Netflixen onszelf naar de dood, en zien dat nog als een verworvenheid ook.